NSPH

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa

NSPH-RAPPORTEN 2024

”Det blir dyrare att leva ju sjukare jag är”

En undersökning om livsvillkoren för personer med psykisk ohälsa och deras anhöriga

NSPH

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa

NOVUSUNDERSÖKNING

HUR ARBETAR LANDETS KOMMUNER OCH REGIONER MED BRUKARINFLYTANDE IDAG?

Vilka har svarat på enkäten?

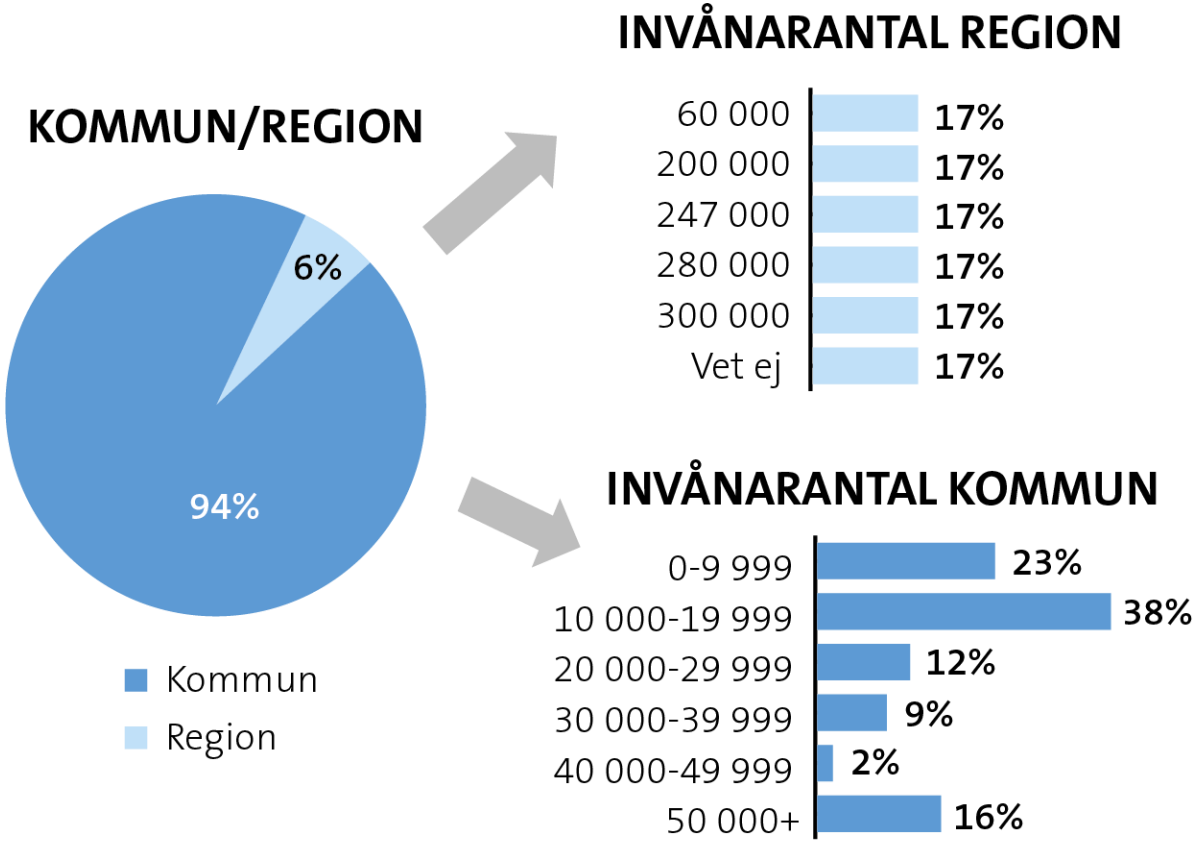

RAMAR OCH VILLKOR FÖR ARBETET MED BRUKARINFLYTANDE

Ramar och villkor för arbetet

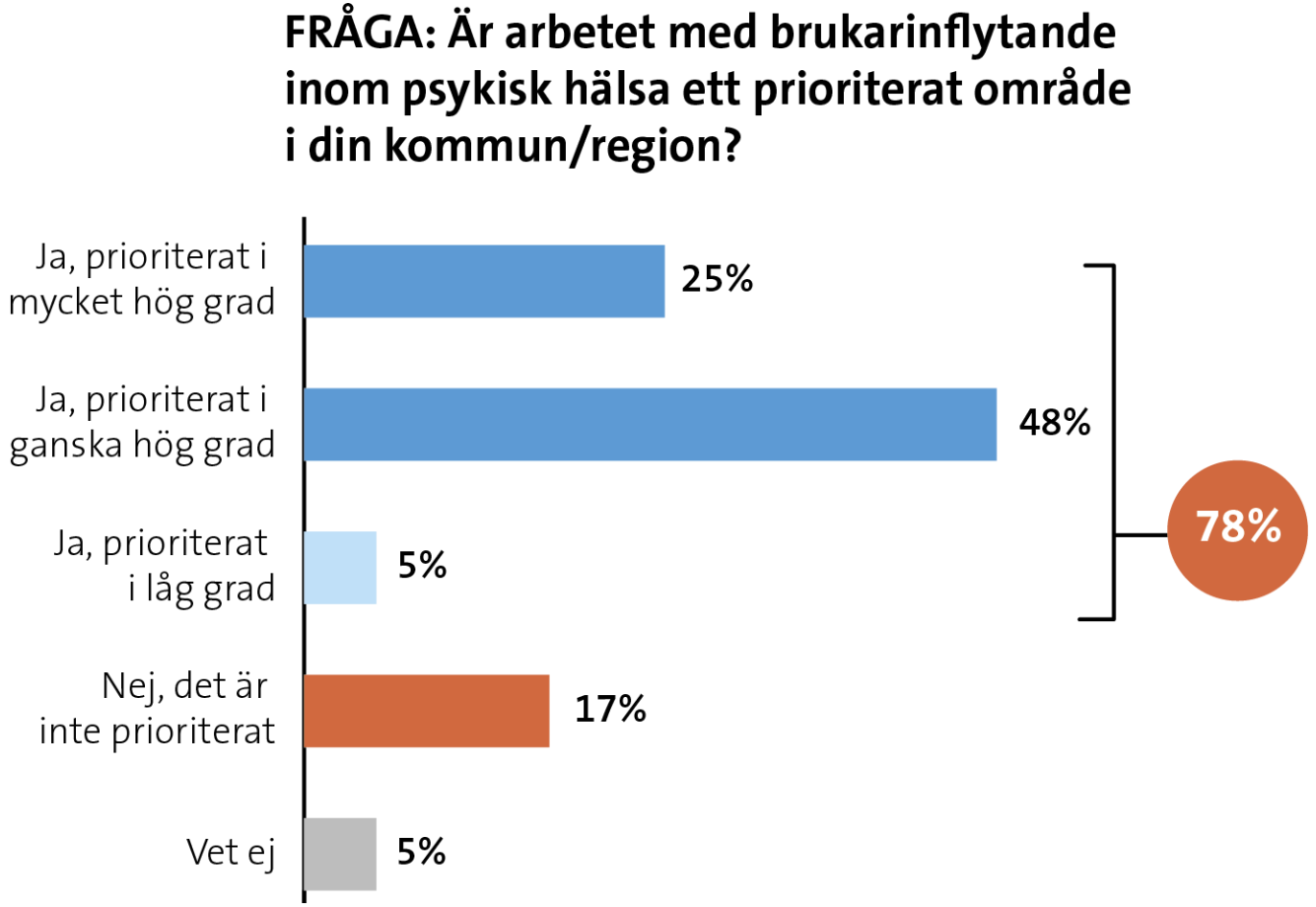

Budget för arbetet

FRÅGA Har ni en allokerad budget för ert arbete med brukarinflytande inom psykisk hälsa?

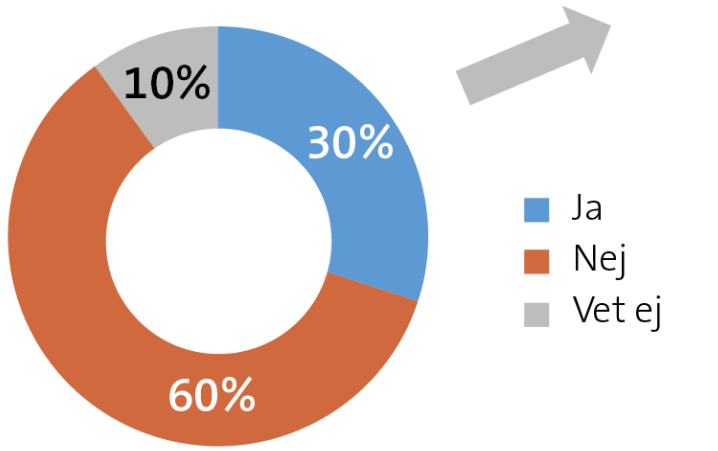

BAS: Totalt (n=100)

FRÅGA Kommer den allokerade budgeten ifrån externa medel, t.ex. bidrag från staten, eller kommer den ifrån interna medel, t.ex. vanlig linjebudget? Fler svar möjligt.

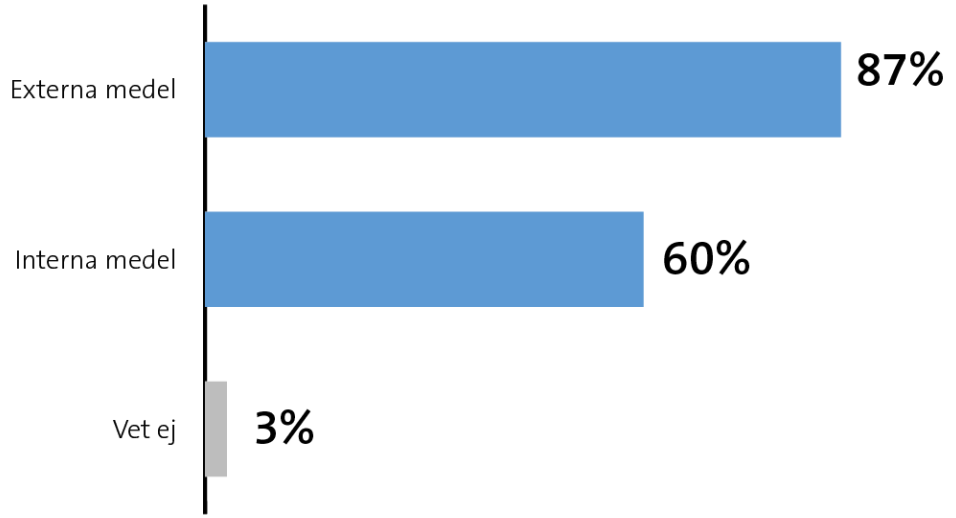

BAS: Bland de som har en allokerad budget för sitt arbete med brukarinflytande inom psykisk hälsa (n=30)
OBS låg bas, resultatet tolkas med försiktighet

Statliga stimulansmedel

Bland de som använder statliga stimulansmedel från SKR i samarbete med patient-, brukar- och anhörigföreningar inom psykisk hälsa. De statliga stimulansmedlen finansierar i huvudsak:

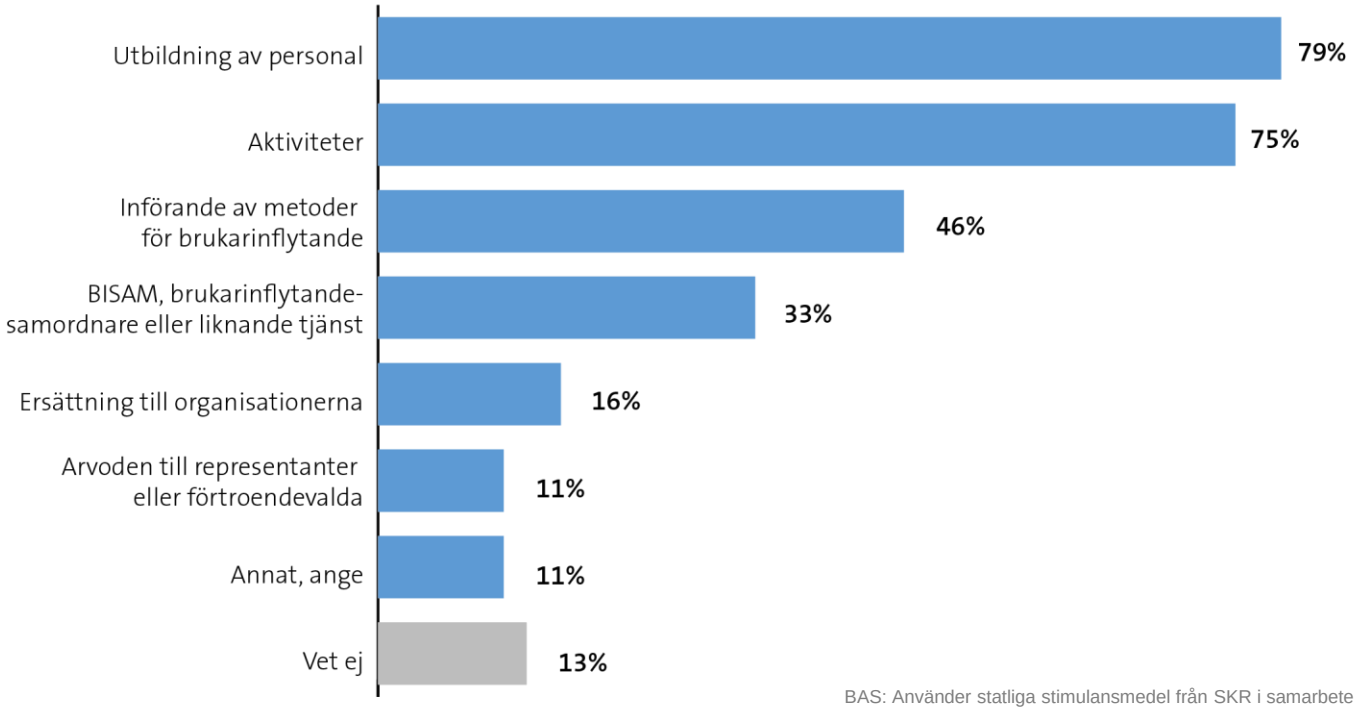

BAS: Använder statliga stimulansmedel från SKR i samarbete med patient-, brukar- och anhörigföreningar inom psykisk hälsa (n=63) OBS låg bas, resultatet tolkas med försiktighet

”Dessa stimulansmedel gör en fantastisk nytta och jag har planerat för det i 10 år. Vi hade inte kunnat utveckla vår kommunala verksamhet utan dessa pengar. De har bidragit till brukarnytta – vi har verkligen omvandlat det till ’verkstad’. Exempelvis via utbildning av personal, nya verksamheter och aktiviteter för målgruppen. Socialtjänsten och kommunen hade aldrig satsat på målgruppen utan dessa stimulansmedel.

Riktlinjer för arbetet

HAR SPECIFIKA RIKTLINJER FÖR ARBETET MED BRUKARINFLYTANDE:

FRÅGA Har ni specifika riktlinjer för arbetet med brukarinflytande?

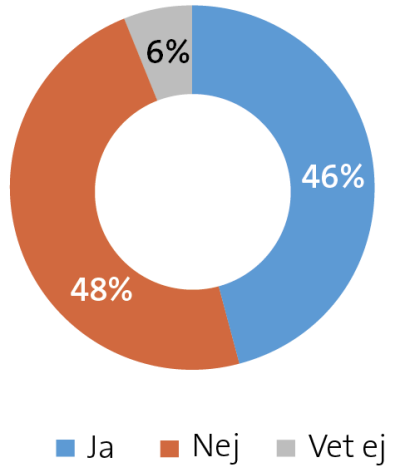

FRÅGA Är dessa riktlinjer till hjälp i arbetet med brukarinflytande? Om Ja, i vilken grad är de till hjälp...?

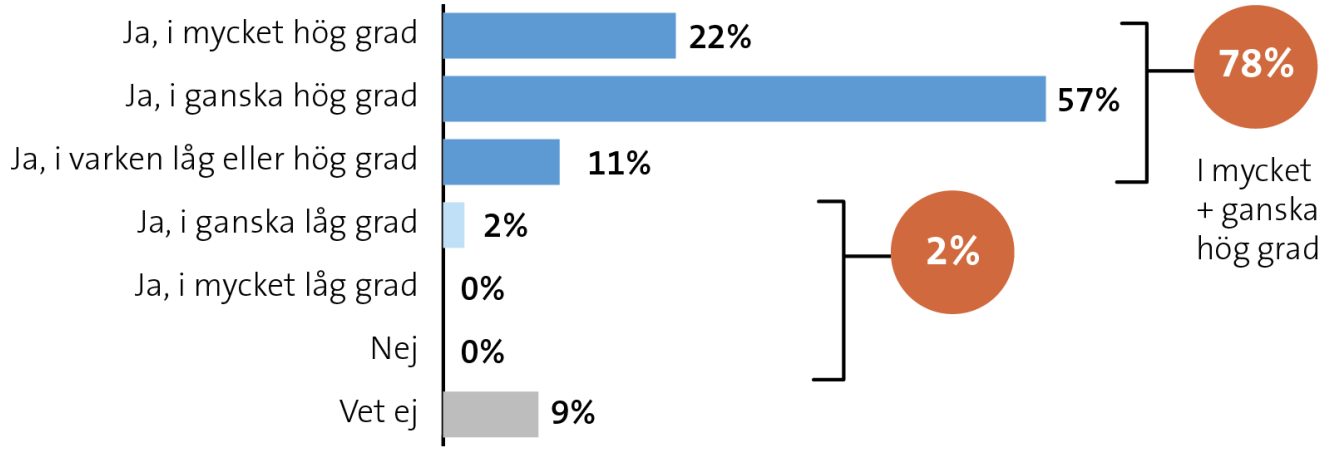

BAS: Har specifika riktlinjer för arbetet med brukarinflytande (n=46)
OBS låg bas, resultatet tolkas med försiktighet

BRUKARINFLYTANDE-AKTIVITETER

Brukarinflytandeaktiviteter

De vanligaste aktiviteterna är:

- Brukarinflytandeundersökningar som är initierade av det offentliga (52 procent).
- Brukar/inflytanderåd eller motsvarande * (dock ej funktionshindersråd) (46 procent).
- Tillfälliga samverkans- eller arbetsgrupper (37 procent).
- Delaktighet i utformning av styrdokument (34 procent).
- Patient- eller brukarforum (34 procent).
- Cirka 1 av 10 (9 procent) anger att de inte har genomfört någon brukarinflytandeaktivitet alls under det senaste året.

Aktiviteter för att minska stigma

FRÅGA: Arbetar ni med särskilt avsedda aktiviteter som tacklar attityder och stigman kring psykisk ohälsa?

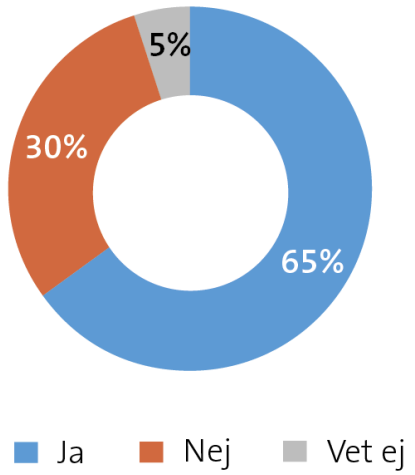

BAS: Totalt (n=100)

NÅGRA EXEMPEL FRÅN FRITEXTSVAR:

”MHFA – ett sorts hjärt- och lungräddning för psykiskt sjuka.

”Seniorveckan – som har till syfte att motverka ensamhet.

”Utbildning i ’Våga fråga’.

”Kunskapsdagar för allmänheten (Psykiatridagar)

HUR PERSONER MED PSYKISK OHÄLSA OCH DERAS ANHÖRIGA INKLUDERAS I ARBETET

Hur personer med psykisk ohälsa och deras anhöriga inkluderas i arbetet

FRÅGA: I vilken grad inkluderar ni personer med erfarenhet av psykisk ohälsa och/eller dess anhöriga när ni genomför aktiviteter? Är det...?

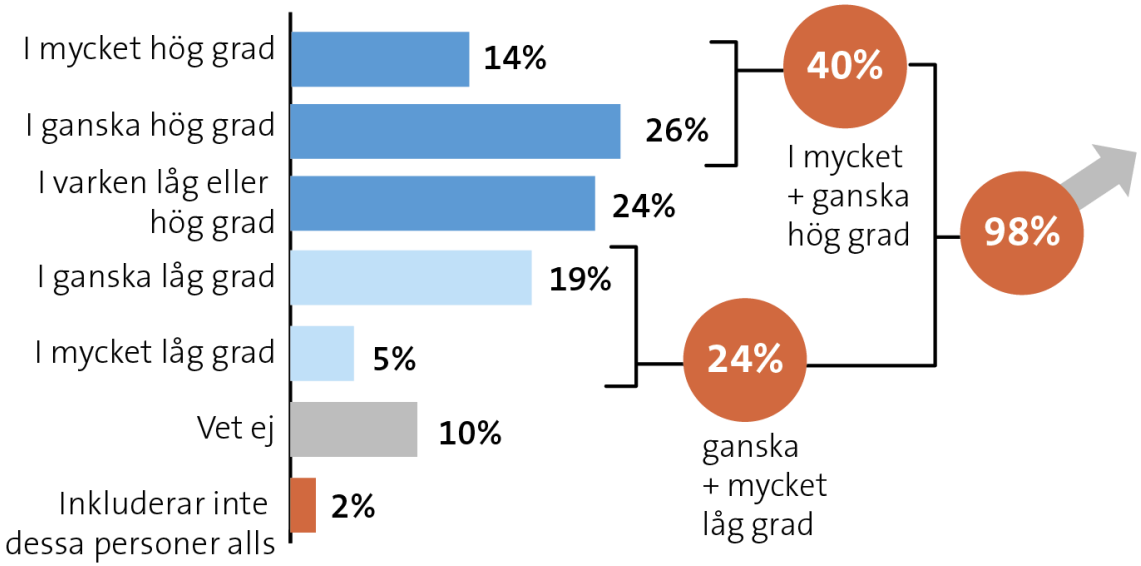

BAS: Totalt (n=100)

FRÅGA: Utvärderar ni de genomförda brukarinflytandeaktiviteterna tillsammans med de personer som har erfarenhet av psykisk ohälsa och dess anhöriga?

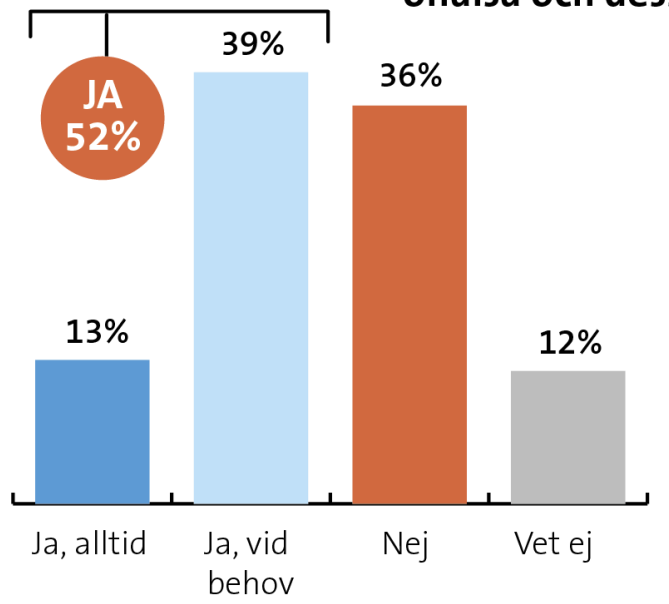

BAS: Inkluderar personer med erfarenhet av psykisk ohälsa och/eller dess anhöriga när aktiviteter genomförs/vet ej (n=98)

Hur brukarinflytande bidrar till verksamheten

FRÅGA Anser du att brukarinflytande-aktiviteterna bidrar till en positiv utveckling av er verksamhet?

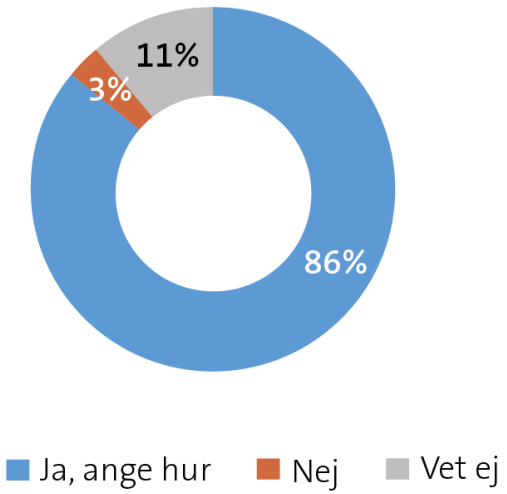

BAS: Bland de som inkluderar personer med erfarenhet av psykisk ohälsa och/eller dess anhöriga när aktiviteter genomförs (n=98)

NÅGRA EXEMPEL FRÅN FRITEXTSVAR:

”Vi professionella vet inte alltid bäst. Det finns en oerhörd kunskap inom brukarorganisationerna, vilket jag har haft positiva erfarenheter av under många år.

”’Minskat stigma, ökat medvetande (förståelse) och ökade kunskaper inom organisationen.

”Det är utvecklande för brukarna – och det är ju det vi är till för. Det är viktigt för oss att ha ’örat mot rälsen’.

Hur organisationerna inkluderas i arbetet

Bland de som genomfört brukarinflytandeaktiviteter under året är de vanligaste aktiviteterna som sker i samverkan med patient-, brukar- och anhörigorganisationerna:

- Brukar/inflytanderåd eller motsvarande (dock ej funktionshindersråd) (24 procent).
- Tillfälliga samverkans- eller arbetsgrupper (24 procent).
- Brukarinflytandeundersökningar som är initierade av det offentliga (23 procent).
- Patient- eller brukarforum (21 procent).
- Delaktighet i utformning av styrdokument (16 procent).
- Värt att notera är att nära 4 av 10 (38 procent) inte genomför några aktiviteter tillsammans med patient-, brukar- och anhörigorganisationerna.

Tillgången till organisationer att samverka med

FRÅGA: I vilken utsträckning anser du att tillgången till patient-, brukar- och anhörigföreningar inom området psykisk hälsa möter era behov idag? Tillgång kan innefatta arbete/samarbete utanför egna kommunen/regionen.

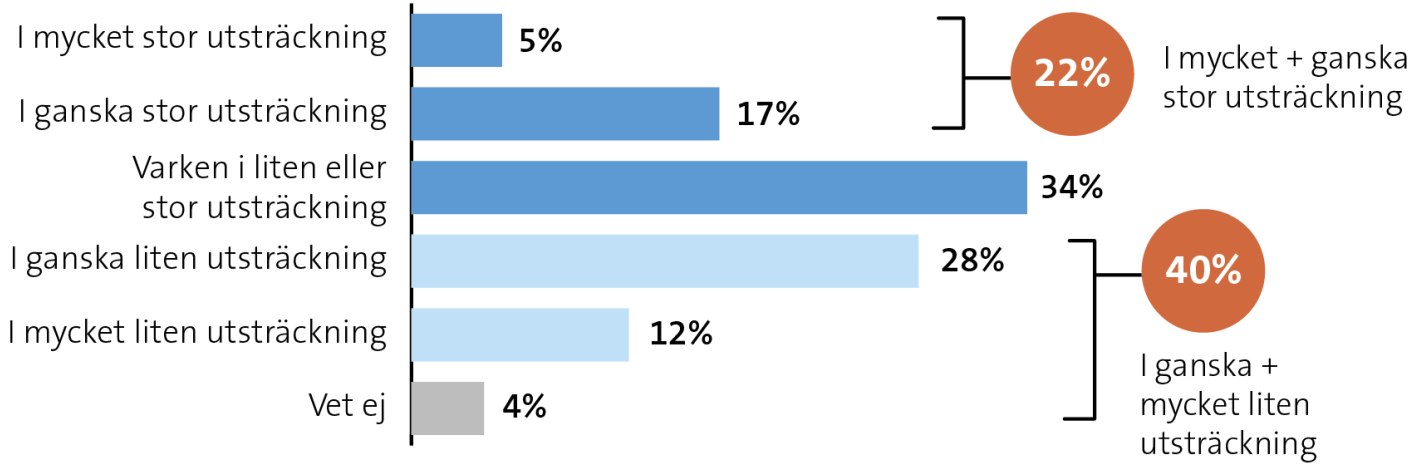

BAS: Totalt (n=100)

”Det är svårt med brukarinflytande i en liten kommun som vår. Det är en liten personalstyrka inom området och jag tror inte vi har någon förening inom kommunen.

UTVECKLING AV ARBETET MED BRUKARINFLYTANDE

NATIONELL SAMVERKAN FÖR PSYKISK HÄLSA

Utveckling av arbetet med brukarinflytande

FRÅGA: I vilken utsträckning anser du att resurserna är tillräckliga för arbetet med brukarinflytande inom kommunen/regionen?

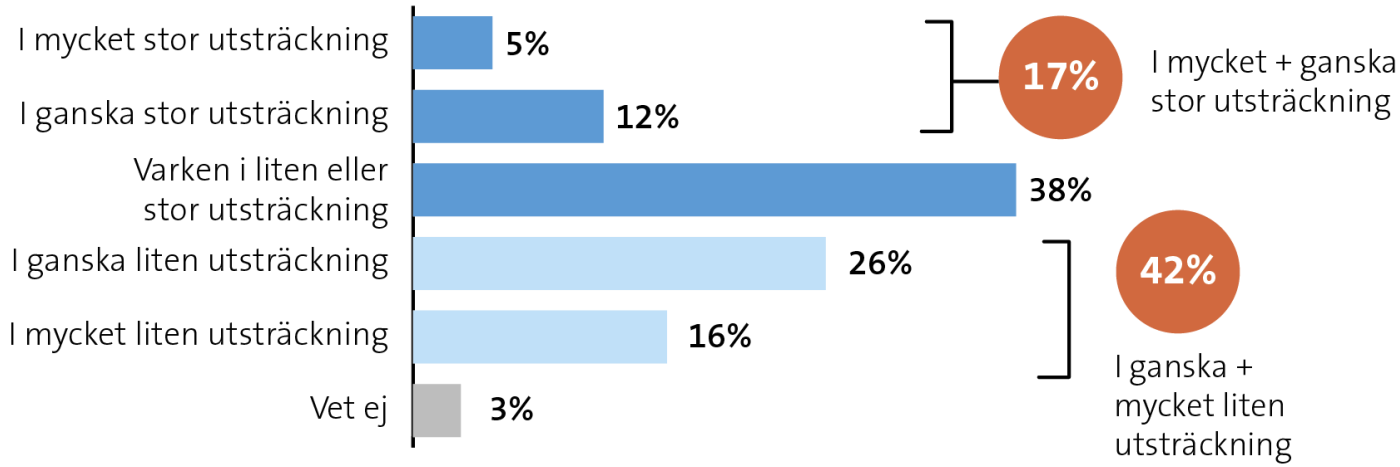

BAS: Totalt (n=100)

Topp 5 som det offentliga efterfrågar i arbetet

- 74 procent anser att utbildning för personal och/eller chefer behövs.
- 64 procent anser att personal som har i uppdrag att arbeta specifikt med frågan behövs.
- 63 procent anger att bättre relation/samverkan med civilsamhället/brukarrörelsen behövs.
- 62 procent anser att det behövs mer resurser för att genomföra inflytandeaktiviteter.
- 60 procent anser att det behövs metodstöd.

DE REGIONALA NSPH-NÄTVERKENS ARBETE

Nätverkens syn på arbetet och behov framåt

De regionala nätverken upplever att:

- Kontakten och samarbetet med regionen fungerar ofta bättre än med kommunerna
- Ambitionen att utveckla brukarinflytandet är stor i regionerna, ambitionen hos kommunerna är svårare att bedöma.
- Formella brukar- och patientråd, samt avgränsade arbetsgrupper är den vanligaste samverkansformen

Faktorer för att stärka arbetet:

- Mer engagemang och starkare lokalföreningar och regionala nätverk
- Mer kunskap om brukarinflytande och specifika metoder
- Bättre och mer systematisk arbete med brukarinflytande inom det offentliga
- Mer resurser/finansiering till nätverken och till arbetet inom offentlig verksamhet
- Bättre samverkan mellan offentliga och civilsamhället

NSPH:S SLUTSATSER & REKOMMENDATIONER

VIKTEN AV BRUKARINFLYTANDE

- Den demokratiska aspekten av brukarinflytande för de enskilda och organisationers arbete behöver erkännas på samma sätt som att brukarinflytande kan vara till nytta för verksamheterna.
- Det behöver tas fram tydligare nationella rekommendationer för arbetet med brukarinflytande, samt över vad som krävs för att faktiskt kunna använda sig av den kunskap som brukarinflytandet ger.

RAMAR OCH VILLKOR FÖR ARBETET MED BRUKARINFLYTANDE

- Viljan finns, men resurser, styrning och kunskap saknas – vilket är centralt för ett fungerande arbete med brukarinflytande.
- Budget och finansiering saknas för arbetet – här behöver det offentliga ta ett ännu större ansvar

BRUKARINFLYTANDEAKTIVITETER OCH SAMARBETET MED ORGANISATIONERNA

- Det behövs kunskapshöjande insatser och riktade satsningar för att öka förekomsten av brukarinflytandeaktiviteter och som stärker enskilda och organisationer på ett aktivt sätt
- Samarbetet med organisationerna måste stärkas
- Mer behövs för att stötta de lokala och regionala organisationerna

NSPH-rapporten 2024

- Finns nu att ladda ner på nsph.se

NSPH-RAPPORTEN 2024

NSPH
Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa

TACK!

Zarah Melander
Intressepolitiskt ombud
Zarah.melander@nsph.se

Följ NSPH

- facebook.com/NSPH.se
- linkedin.com/company/nsph-sverige
- https://www.youtube.com/user/NSPHPlay
- NSPH.se
- NSPH:s pod Kafferast i kunskapsfabriken där poddar finns eller på nsph.se/podd.

Följ också NSPH genom vårt nyhetsbrev nsph.se/nyhetsbrev.